

Eduskunnan ympäristövaliokunta 19.11.2019

Peltojen käytön tehostamisen vaikutus maatalousympäristön linnuston monimuotoisuuteen

Erikoistutkija
Juha Tiainen

Kuva: Tuomas Seimola

© Luonnonvarakeskus

Luke
LUONNONVARAKESKUS

OPAL-Life

Optimointiluokittelun arviointi linnuston monimuotoisuuden kannalta

Työryhmä:

Juha Tiainen, Tuomas Seimola, Timo Pakkala, Markus Piha

- Euroopan ja Suomen maatalousympäristön linnusto on taantunut merkittävästi 40–50 vuoden aikana
- yleisesti syyksi nähdään maatalouden tehostuminen (mm. erikoistuminen, maankäyttö)
- PeltoOptimi-työkalu – kestävää tehostamista?
- OPAL-Life-hankkeessa arvioidaan kestävyyttä linnuston avulla
- arviointi perustuu aineiston tilastolliseen mallinnukseen

Luokittelu: OPAL4 OPAL3 OPAL2 OPAL1

Lisäksi luokittelemattomat: OPAL0

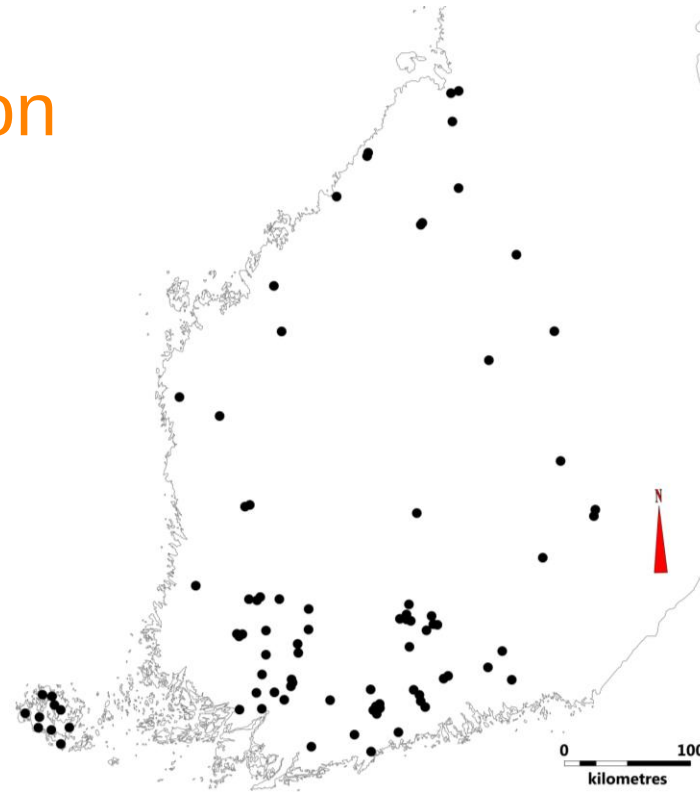

Räystäspääsky on erittäin uhanalainen, peltosirkku äärimmäisen uhanalainen ja isokuovi silmälläpidettävä

Arviointi perustuu laajaan linnuston pesimäaikaiseen laskenta-aineistoon

- tutkimusalueita 87
- 5358 peltolohkoa, keskikoko 3,1 ha
- 16 400 ha (0,75% Suomen peltoalasta)
- laskentakäyntejä kolme pesimäkauden aikana
- 26 avoimen maatalousympäristön lajia
- 13 400 reviiriä

Kiuru	Pajusirkku	Pensassirkkalintu	Suopöllö	
Pensaskerttu	Isokuovi	Ruisräikkä	Viiriäinen	
Niittykirvinen	Peltosirkku	Keltavästäräkki	Pikkukuovi	
Töyhtöhyppä	Taivaanvuohi	Punajalkaviklo	Meriharakka	
Pensastasku	Viitakerttunen	Peltopyy	Liro	Mustapyrstökuiri
Ruokokerttunen	Luhtakerttunen	Tylli	Pikkutylli	Kapustarinta

Kuva: Juha Tiainen

OPAL-luokkien peltolohkojen koot ja linnusto

Lohkotason tarkastelu

OPAL-luokkien välillä ja sisällä eroja, joita selittävät:

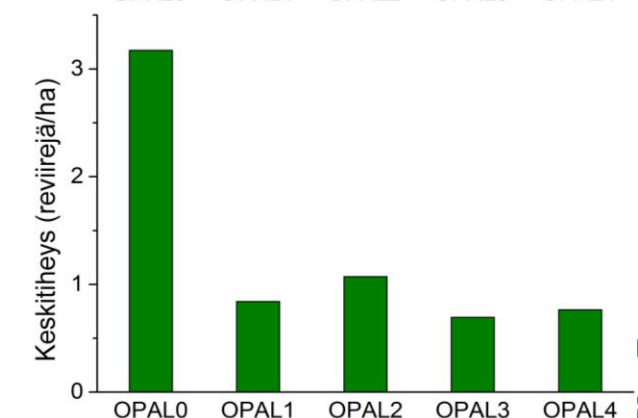
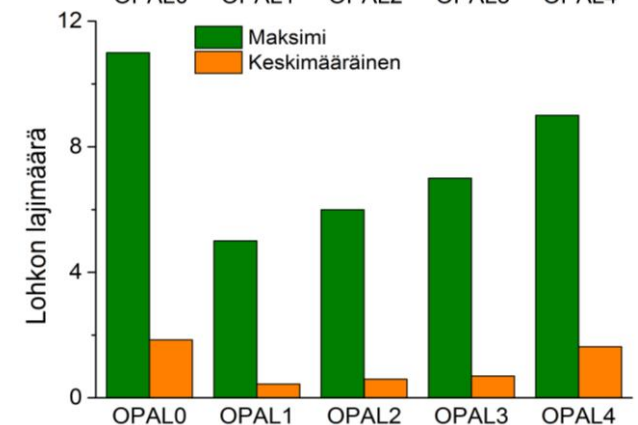
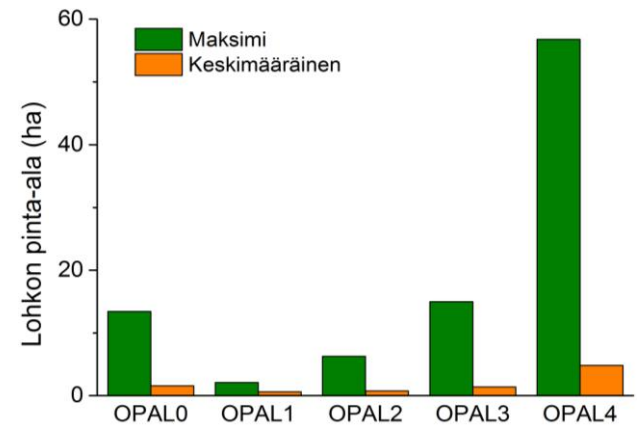
- viljeltävä kasvi tai viljelemättömyys
- keväinen kasvipeitteisyys
- lohkon koko
- etäisyys metsän reunaan

Aukeatasolla selittäviä tekijöitä myös

- maatalousaukean suuruus
- naapurilohkot
- maisemarakenne

Aluetasolla selittää

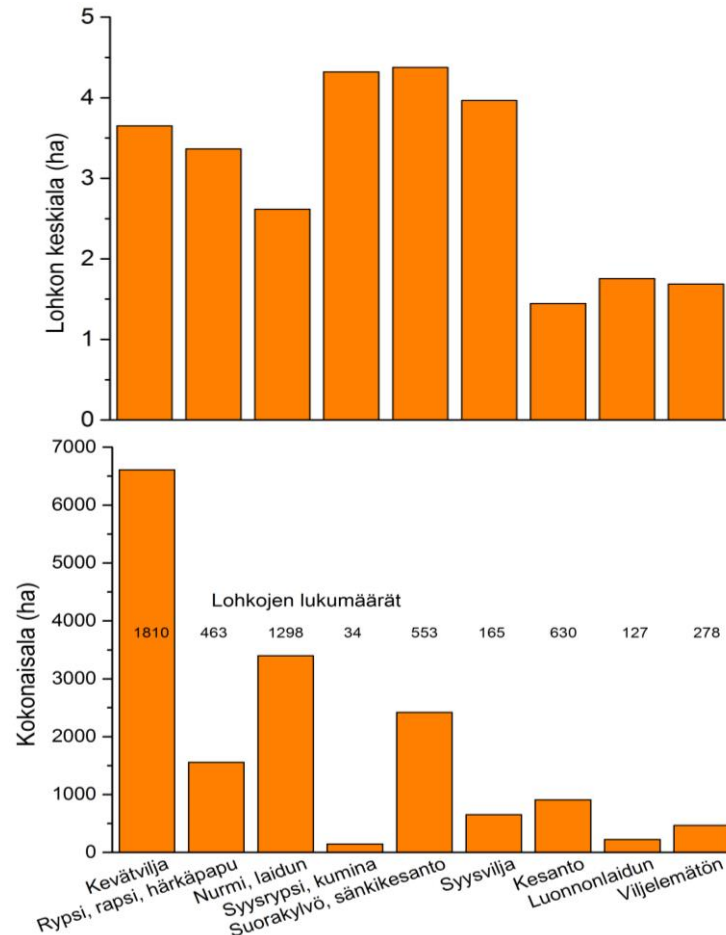
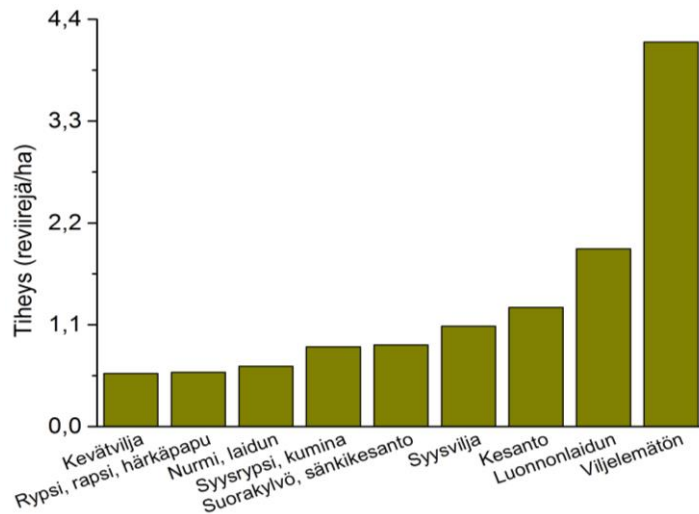
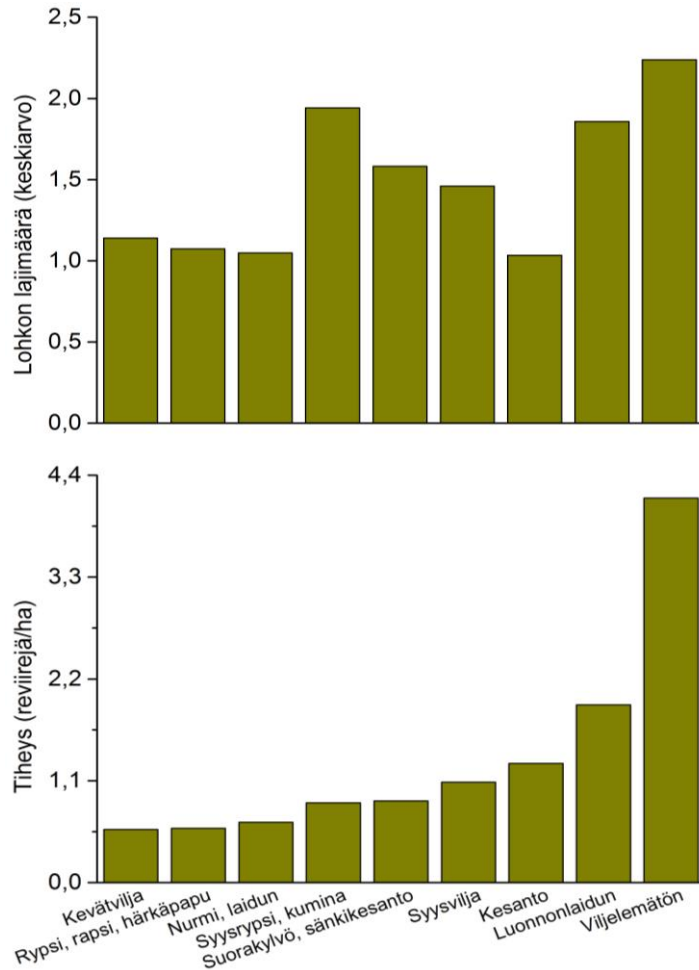
- eteläisyys–pohjoisuus
- rannikko–sisämaa

Luke
LUONNONVARAKESKUS

Kasvustotyyppin merkitys linnustolle

Kesantojen, luonnonlaitumien ja viljelemättömien lohkojen linnusto runsas, vaikka nämä pieniä ja kokonaismäärältään pieniä

Linnustolle merkittävimmät lohkot vain pieni osa pelloista

Kesantojen, luonnonlaitumien ja viljelemättömien lohkojen merkitys linnustolle suuri, vaikka osuus lohkojen lukumäärästä ja pinta-aloista pieni:

- 10% alasta
- 19% lukumäärästä
- 30% reviireistä

Kuva: Tuomas Seimola

Peltojen käytön kestävässä tehostamisessa huomioon otettavaa

- peltoaukeiden keskiosien kesannot ja viljelemättömät lohkot ovat arvokkaimpia
- viljelemättömien lohkojen ja luonnonlaitumien hoitoon kannustimia
- ojat ja niiden suojakaistat ja -vyöhykkeet ovat tärkeitä; peltolohkojen kokoa ja muotoa ei tule kasvattaa ja yhtenäistää optimia enempää
- puroumien palauttamiseen luonnonmukaisiin uomiin sekä niiden ja jokivarsien suojavyöhykkeiden hoitoon kannustimia
- kosteikkojen perustaminen tulvaherkille kohdille
- maisemarakenteiden säilyttäminen tärkeää avoimen maiseman sisällä ja reunoilla
- pienet peltolahdekkeiden lohkot ja erilliset pellot eivät ole linnustollisesti merkittäviä, mutta voivat olla tärkeitä muulle luonnolle, kuten niittykasveille ja -hyönteisille

Kuva: Juha Tiainen

